

MgA. Ondřej Cihlář – oponentský posudek

Diplomová práce studentky Evy Staré s názvem *HOLEKTIV – Vznik a fungování spolku nonverbálního divadla je čtivou zprávou o vzniku a začátcích dnes již renomovaného, i když stále velmi mladého tvůrčího kolektivu.*

Autorka práci člení do kapitol podle chronologického klíče, od počátečních důvodů a motivací skupinu založit, přes popisy nastudování prvních třech autorských inscenací až po uvedení produkčně provozních zajímavostí, kterými dává dobrý vhled do problematiky možností založení nezávislé divadelní skupiny v současné době. Čtenáři tak získají dobrou představu o tom, jaké možnosti mají nyní mladí profesionálové, absolventi tanečních oborů, či nonverbálního divadla na pomezí současného tance, pohybového divadla a nového cirkusu.

Holektiv je skupina tvořena třemi talentovanými aktérkami, kombinující pohybové divadlo, tanec, akrobatická čísla a další artistická umění do syntetického tvaru (tak jak to vidáme v novém cirkusu) v každé inscenaci v trochu jiném poměru. A právě popisy okolností vzniku a průběh zkoušení od prvotního nápadu až k premiéře prvních třech inscenací souboru a rozdíly mezi nimi tvoří těžiště této diplomové práce. Připojeny jsou také citace z recenzí, takže je možné nahlédnout i na zpětnou vazbu publicistů.

První inscenací byly Study, které byly ještě ranou, ale o to spontánnější prací, na které se aktérky seznamovaly s možnostmi vzájemné spolupráce. Na tématu vlastní stydlivosti si vyzkoušely možnosti zveřejnění vlastních traumat s nadhledem a humorem, který je skupině vlastní. Druhá inscenace Kaffeeklatsch si již vynutila soustředěnější práci při výběru tématu, jeho scénického řešení a také nezbytnost dalších tvůrčích kolegů řešící hudbu, scénografii, kostýmy. Přirozeně tak lze sledovat vznik širšího tvůrčího týmu, který v drobných obměnách rozšířil původní autorskou trojici. Třetí sledovanou inscenací byl Lov – rozsahem největší projekt, který vznikl ve spolupráci s žonglérsko-klaunským duem Bratři v Tricku a režisérkou Veronikou Poldauf Riedlbauchovou. Zde je nejpodrobněji popsán proces tvorby a také vzájemného ladění dvou kolektivů a hledání vzájemných průsečíků, ale také rozdílností, kterými se mohou oba kolektivy obohatit. Výsledná inscenace měla i výraznou diváckou i odbornou odezvu a byla také nominována do užšího výběru Cen Divadelních novin.

Práce je čtivým souhrnem dosavadní tvorby Holektivu a čtenář dokáže rozpoznat vývoj v přemýšlení při výběru témat jednotlivých inscenací, jejich postupný vývoj a proměny. Zároveň je velká škoda, že autorka nebyla při popisu zkoušení konkrétnější pro ty čtenáře, kteří zmiňované inscenace neviděli a to co autorka považuje, za zřejmé zůstává takovému čtenáři skryto, nevysvětleno a nejasné.

Z práce je zároveň cítit velké nasazení a zaujetí pro tvorbu, hledání nových možností a kombinací různých druhů pohybového divadla a artistických umění a čtenář se po přečtení stává zvědavým po na další tvorbu kolektivu a stává se jejím fanouškem, který skupině přeje, aby neztrácela svou současnou dynamiku a tvůrčí energii.

Některé příklady nedostatečně konkrétních popisů a náměty otázek k obhajobě:

STUDY – str. 9:

„Na dotažení dramaturgie, a hlavně na zpřesnění klaunských a komediálních principů jsme oslovily Tomáše Měcháčka, který nás ve škole učil autorskou tvorbu a věděly jsme tudíž, že nám právě s těmito aspekty může skvěle pomoci. Po obnovené premiéře, která byla i z pohledu Fabriky povedená, jsme tedy získaly možnost v La Fabrice hrát a výhledově vytvořit další inscenaci, jako soubor, který bude mít v těchto ohledech od divadla podporu a specifické podmínky rezidentů.“

V tomto odstavci chybí to nejzajímavější: JAK byla dotažena dramaturgie a ČÍM se zpřesnily klaunské a komediální přístupy. S čím KONKRÉTNĚ vám tedy pomohl?

=== inscenaci jsem neviděl, velmi by mne zajímalo, jak co zmíněné „dotažení“ znamená.

KAFFEKLATSCH – str. 16, 17, 18 :

- A) „Každý nápad prochází společným trojúhelníkovým sítím. Speciálně akrobatické prvky si své uplatnění musejí opravdu zasloužit. Myslím, že čištění od přebytečných věcí v inscenaci je ta nejbolestivější věc.“

ČÍM si akrobatické prvky své uplatnění zaslouží. JAK tedy jejich finální výběr probíhá? JAKOU mají akrobatické výstupy v inscenaci roli význam a čemu slouží? Předvedení dovednosti, nebo je to metafora vztahu mezi danými postavami, je to znak, či ilustrace? Něco jiného?

=== z inscenace jsem viděl jen pár ukázek a vím, že zde akrobatické části skvěle a synteticky fungovaly, zajímalo by mne tedy, jak o jejich výběru a zařazení přemýšlíte, jaká je geneze a důvod jejich zařazení právě do konkrétního momentu inscenace.

- B) „To, že budou bedýnky do sebe skládací na způsob bábušky, bylo od Anežky příjemné překvapení. Na to, jak přesně to využít v představení, jsme přicházely poměrně dlouho, i když by se mohlo zdát, že je takové řešení hned po ruce.“

JAK přesně jste „bábuška“ systém bedýnek využily a mělo to nějaký významotvorný efekt? Nebo to byla věc spíše praktická, scénická nebo vám tento „bábuška efekt“ umožnil tvorbu nějakého gagu, nebo to určilo celý princip práce s rekvizitami v rámci celé inscenace?

=== část s bedýnkami jsem neviděl, netuším tedy vůbec jak jste s nimi pracovali – a když už je zmíněno, že „bábuška“ efekt byl milým představením, zajímá mne proč a jak to bylo tedy funční.

- C) „V rekvizitách máme rády minimalismus, musejí mít svůj jasný význam a uplatnění, nejlépe i princip hravosti. S bedýnkama jsme se při zkoušení vyřádily, nejdříve jsme dlouho přicházely na to, co všechno s nimi můžeme udělat a nakonec na nich z větší části prostě jenom sedíme.“

CO všechno vám tedy bedýnky umožnily a PROČ jste se nakonec rozhodly, že na nich prostě jen sedíte?

- D) „Hra s hrníčky, ve které jsme našly uplatnění pro akrobacii, byl geniální nápad Karolíny. Kávovar vnímáme jako hlavního aktéra a ne jako rekvizitu.“

Tady už jako čtenář (tedy ten který inscenaci důvěrně nezná) musím přiznat smutek, protože se opět nedozvím nic víc o geniálním nápadu, krom toho, že je zmíněn a kdo je jeho autorkou. V ČEM byl tedy nápad geniální, jak jste hrníčky uplatňovaly pro akrobacii a JAKÝ je rozdíl mezi použitím kávovaru jako rekvizity nebo hlavního aktéra?

LOV – str. 25:

„VJ: A pak mě napadl ten výstřel a už jsme věděli, že musíme závěrečnou hostinu, které jsme pořád trochu nevěřili, vyeskalovat do největší absurdity, aby to mohlo skončit otevřeným závěrem, tedy výstřelem do lidí. A hned se nám podle mě na té zapeklité scéně pracovalo mnohem lépe.“

Z kontextu vyplývá, že hostina je závěrečná scéna – z uvedené citace Václava Jelínka však není zřejmé, JAKÝ má výstřel smysl, co znamená a proč se stal (zřejmě) pointou celé scény, představení?

Odpovědi na tyto otázky nejsou ani v následujícím textu a důvod zmiňované „úlevy“ proto není znám.

=== LOV jsem viděl, a vím, jak téměř dokonale fungují metaforické záměny postav – zvířata=lidé, vztahy mezi nimi a dramatické situace, které divákům provokují jejich obrazotvornost a neustále je nutí zůstat ve vnímaném střehu, právě jako na lovu. Přesto si zmíněné závěrečné gesto nepamatuji a je škoda, že v práci není konkrétněji vysvětleno i pro čtenáře, kteří inscenaci neviděli.